

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קעט

ערב שבת קודש
פרשת משפטים / שקלים
 כ"ח בשבט התשע"ז

יוצא לאור עליידי
 צעירי אגודת חב"ד באה"ק

אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר
 מאמירתו בציבור.³⁹

יום שני

א' באדר, ב' דראש-חודש

מנהגי ראש-חודש כדאמול. גם בליל ב'
 בערבית דראש-חודש, השוכח 'יעלה ויבוא' אינו
 חוזר.

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי:
**"אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה - עלי-כל-
 פנים מתחיל מראש החודש"**⁴⁰ וכן "כבכל דבר
 חשוב - צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, עלי-כל-
 פנים מראש החודש"⁴¹.

קדיש (שאו אסור **מדינא** אפילו להרהר בד"ת, פ"ח סו"ס סח)
 וקדושה (ראה שו"ע אדמו"ר ז' ס' נו ס"ז).

שכח לחלוף התפילין והחל להתפלל בהן מוסף, כ' במשנה ברורה
 (ס' כה ס"ק סא) שלא יחלצן באמצע שמו"ע, כיוון שהחליצה אינה
 אלא מנהג. ובכ"ף החיים (שם ס"ק צח) מוכיר רק שיצא בדיעבד.
 שמע קדושת 'כתנר' מהש"ץ ועודנו בתפילת שחרית - יכסה
 התפילין של-ראש ויענה ('מאסף לכל המחנות' ס' כה סוף ס"ק
 קלו, ובלקט-הקמח החדש שם ס"ק קה, ואין נוהגין כפר"ח ס' תכג
 שכתב לחלצן או להזיז תש"ר ממקומן ולחצוץ בין ידו לתש"י).

39 בשנים הראשונות סיפר הרה"ח ר"ל שיחי' גרונו בשם הרבי
 בשם אדמו"ר מהור"י"צ בשם אדמו"ר מהורש"ב, שאין לומר הלל
 שלא כסדר התפילה, כי אח"כ כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה
 כמו "אן אלטן געבאקענעם בולקע" [חלה ישנה שנאפתה מזמן].
 וראה כ"ף החיים ס' תכב ס"ק לח, והמובא ב'התקשרות' גיליון
 תלב בלוח השבוע הערה 1.

40 לקוטי שיחות כרך יא עמ' 340.

41 ממכתב (כללי-פרטי) אדר"ח אדר תשמ"ב.

זקן... זבדיה... "ג' פעמים. קדיש-תתקבל. שיר-של-
 יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון [הש"ץ לא
 יסיימנו בקול], יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת
 התפילין. הנחת תפילין דרבנות³⁶, קריאת-שמע,
 פרשיות: 'קדש' ו'היה כי יביאך', שש זכירות³⁷
 וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר
 הקדיש), חצי קדיש, מוסף³⁸.

רבו הנוהגים כדבריו, לברך לפני הש"ץ, או לברך ולסיים עמו, ולא
 לענות אמן על ברכתו - ראה בארוכה ב'התקשרות' גליונות: שלח
 עמ' 17, תמו עמ' 17, רתמט עמ' 19 הע' 47.

36 יש לדון אם הנחת תפילין דר"ת 'כסדר' קודם מוסף, כנדרש
 ע"פ הסוד (ע' כ"ף החיים ס' כה ס"ק צד ואילך), דוחה תפילה
 בציבור למאחר או למתפלל במניין בנוסח אחר, אף שב'אות חיים
 ושלום' (להרה"צ וכו' ממונקאטש, ס' כה ס"ק ב) ובלקט-הקמח
 החדש (שם ס"ק קז) שללו הנהגה זו.

באם לא הניחו תפילין דר"ת קודם מוסף - מפני שכחה או סיבה
 אחרת - יניחם אחר מוסף (משמרת-שלום ס' ל ס"ק ג, הובא
 בהוספות לשו"ע אדמו"ר ז' ח"ג עמ' 1310 הערה 7).

37 בהיום יום (י"ט מנ"א) ובספר-המנהגים (עמ' 5) נזכרו
 "הזכירות שנדפסו בסידור" בין הדברים הנאמרים בתפילין דר"ת,
 כשמניחין **ארבע** זוגות תפילין; ובהערות וצינים ל'סידור עם דא"ח'
 (שהרבי עבר עליהן והסכים לפרסומן) עמ' 718, נדפסה ההוראה
 גם כשמניחים רק **שני** זוגות תפילין. ולא מסתבר שה'זכירות'
 שהן בגדר 'מצווה' ולא **'תורה'** [וגם אומרים בהם חצאי פסוקים
 עם שמות השם **כתפילה**, ראה התקשרות גליון רעה עמ' 17.
 ובפרט שהכוונה בהן לתוכן הפסוקים ולא ללשונם, אג"ק כרך יב
 ס"ע ג] ייכללו בהוראה (היום יום א טבת, ספר-המנהגים עמ' 36)
"השיעורים לומדים אחר סיום כל התפילה" ויאמרו ללא תפילין
 כבשבת וי"ט.

38 בפרמ"ג (ס' לד, משבצות סוף ס"ק ב) כתב שאין לקפל
 התפילין בשעת חזרת הש"ץ (כיוון **שלמעשה** אין מאזינים לש"ץ
 אז - ראה בשו"ע אדמו"ר ס' קכד ס"ו וס"י). וא"כ - כש"כ בשעת

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח בשבט ה'תשע"ז - ה' באדר ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח בשבט	ה' מתנות עניים פרק ח-י.	ה' מכירה פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מליית רלב.
ש"ק	כ"ט בשבט	ה' תרומות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
א'	ל' בשבט	פרק ד-ו.	פרק יט.	מליית קנד.
ב'	א' באדר	פרק ז-ט.	פרק כ.	מליית קלג. קלד.
ג'	ב' באדר	פרק י-יב.	פרק כא.	מליית קלה. קלו.
ד'	ג' באדר	פרק יג-טו.	פרק כב.	מליית קלז.
ה'	ד' באדר	ה' מעשר.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כג.	מ"ע קכו.
ו'	ה' באדר	פרק ד-ו.	פרק כד.	מ"ע קכו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ח בשבט	4.16	5.02	5.24	6.22	9.03	11.54	12.24	5.34.0	5.58
ש"ק, כ"ט בשבט	4.15	5.01	5.23	6.20	9.02	11.54	12.24	5.34.8	5.59
א', ל' בשבט	4.14	5.00	5.22	6.19	9.01	11.54	12.24	5.35.6	6.00
ב', א' באדר	4.12	4.59	5.20	6.18	9.01	11.54	12.24	5.36.4	6.01
ג', ב' באדר	4.11	4.58	5.19	6.17	9.00	11.54	12.24	5.37.2	6.01
ד', ג' באדר	4.10	4.57	5.18	6.16	8.59	11.53	12.23	5.37.9	6.02
ה', ד' באדר	4.09	4.56	5.17	6.15	8.59	11.53	12.23	5.38.7	6.03
ו', ה' באדר	4.08	4.55	5.16	6.14	8.58	11.53	12.23	5.39.5	6.04

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאה את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
משפטים/שקלים	4:57	6:11	5:12	6:12	5:03	6:11	5:15	6:13
תרומה	5:03	6:16	5:18	6:18	5:08	6:17	5:21	6:18

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793 ISSN 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

עניני שמחה, הן בנוגע אליו בעצמו, והן בנוגע לשמח את הזולת. ולכל לראש - הוספה ב"פיקודי ה' ישרים, משמחי לב", לימוד התורה וקיום המצוות בהידור.

וכן שיוסיפו בשמחה גם בפשטות ובעניינים גשמיים: הן בנוגע לשמח את עצמו, והן את הזולת, החל מבני-ביתו - הבעל יוסיף לשמח את אשתו, והורים יוסיפו לשמח את ילדיהם בעניינים המשמחים אותם, כפסקי-דין השולחן ערוך²⁵ [הקטנים - במגדנות, הנשים - בבגדים ותכשיטים, והאנשים - ביין] וכן להוסיף לשמח את הזולת שבסביבתו.

כמה דרגות בשמחה:

(א) עבדו את ה' בשמחה: שמחה זו היא מכוסה בעבודה וטפלה אליה. שהרי העיקר הוא העבודה, אלא שהעבודה צריכה להיות בשמחה.

(ב) מועדים לשמחה: ביום טוב השמחה גלויה, והשמחה עצמה היא מצווה ודבר עיקרי. אבל מכל-מקום השמחה היא שמחת החג - בעניין של מצווה²⁶.

(ג) משנכנס אדר מרבים בשמחה: שמחה זו אינה מסובבת בסיבת איזה דבר מצווה, כי אם מרבים בשמחה, איזה שמחה שתהיה, גם שמחה בענייני הרשות²⁷, כי העיקר היא השמחה.

(ד) שמחת פורים: "חייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע". אינו מרגיש כלל לא רק את סיבת השמחה כי אם גם [את] השמחה עצמה. הוא שקוע כל כך בשמחה עד שאינו מרגיש כלל²⁸.

התועודות: רגילים היו אנ"ש להתועד פעמיים בשנה, ב' ובי"ט בכסלו. ומאז שנוסדה ישיבת תומכי-תמימים, היתה הוראת אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לסדר בכל ראש-חודש התועודות עם התלמידים, ומזמן לזמן נתפשט הסדר גם במקומות אחרים²⁹.

דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש³⁰ יתאספו

25 בעניין שמחת יום טוב, שו"ע או"ח סי' תקכ"ט, בשו"ע אדמו"ר הזקן סי' ז.

26 ראה ספר-המנהגים עמ' 38, וש"נ.

27 נמוקי או"ח סי' תרפו בסופו, לקוטי שיחות כרך ט"ז עמ' 345.

28 כל העניין - לקוטי שיחות כרך ד' עמ' 1274.

29 אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ו עמ' שכד, עיי"ש.

30 ראה גם תורת מנחם כרך ח, עמ' 178.

יהודים בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית כנסת³¹ להתועדות³², להגיד דברי תורה, לומר "להיים", "להיים ולברכה", לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות ולקבל ביחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לב, התועדות של שמחה, וכפסק דין הרמ"א³³ "וטוב לב משתה תמיד". וכדאי לקשר את התועדות ואת שיעורי התורה ברבים (בימות החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש בה סגולה מיוחדת, ש"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"³⁴.

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל³⁵. "ואברהם

31 בלוח 'היום יום' ל' ניסן איתא, שהתועדות דראש חודש צריכות להתקיים בבית הכנסת.

32 לדינא נפסק שאסור להתענות בראש-חודש (שו"ע ר"ס תיח) אבל אין חיוב לאכול פת דווקא (שו"ע אדמו"ר סי' קפח סי' י).

סעודת ראש חודש: ראה 'דיני ומנהגי ראש חודש - חב"ד' פ"ה, שמקורה מקרא מלא (שמואל"א כה, יח. רש"י ורד"ק שם) ובשו"ע ניתן לה סימן מיוחד - סי' תיט, בו נפסק שמצווה להרבות בה, וטעמיה: א) מפני כבוד היום, שהוא כפרה לישראל. ב) כדי שנוכח תפילת המוספין ושהיום אסור בעשיית מלאכה לנשים, והוא יום טוב אף לאנשים. ג) זכר לסעודה שעשו לעדי הלבנה בזמן שהיו מקדשין על-פי הראייה (ארחות-חיים הל' ראש חודש בתחילתו. כל-בו וסמ"ג). ומהאחרונים שם: שטוב להדר לאכול פת (ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 148), ושעודה זו היא ביום ולא בלילה.

בטור שם הביא מפיסקתא דרב כהנא שגם על סעודת ראש-חודש אמרו ש"כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש-השנה... חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי-חדשים... אם מוסיף, מוסיפין לו", והובא ב"ט"ז. ובבית-יוסף פירש, שמה שלא נזכר 'ראש חודש' במימרא זו [שהובאה להלכה גם בשו"ע אדמו"ר סי' רמב סי' ג והל' תלמוד-תורה פ"א ה"ז] בגמרא, יש לומר שבכלל 'יום טוב' הוא.

33 בהג"ה שבסוף השו"ע אורח-חיים.

34 כל העניין - מספר-השיחות ה'תש"נ ח"ב עמ' 539. ולהעיר מהמובא בס' 'דיני ומנהגי ר"ח - חב"ד' סי' עז, שמנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש.

35 ההוראה בסידור אדמו"ר היא: "ובימים שאין גומרים את ההלל, יש לנהוג שהש"ץ לבדו יברך בתחילה ובסוף, והקהל יענו אמן ויצאו בברכתו". הנהגים כך, צריכים לוודא מראש שהש"ץ יאמר בקול את כל ברכת "יהללוך" ולא רק את סיומה "ברוך... בתשבחות" (ע"פ הרי"ף [ברכות פ"ז, בדפי הרי"ף לד.א. וראה בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' כ] שאין יוצאים י"ח בשמיעת חצי ברכה - הגר"ז נ' גולדברג שליט"א בשם הגאון רבי יעקב קלעמעס ז"ל, אב"ד מוסקבה, שכ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע כתב עליו "שנים רבות עבדנו שם שכם אחד בעבודת הכלל" אג"ק ח"ט עמ' רלד, ראה גם בערכו במפתחות האג"ק ובמפתחות ס' 'תולדות חב"ד ברוסיא הסובייטית').

אולם מאז שהזכיר הרבי (שיחות-קודש תשמ"א ח"ד עמ' 322 סל"ז) את "מנהג חסידים, אז מ'כאפס אריין אויך די ברכה בחשאי",

גם את ה'משפטים' צריך לשמוע מ'משה'

- מדוע מדגיש המדרש את שייכותם של ה"משפטים" דווקא לתורה?
- קל יותר לטעות בעניינים המובנים בשכל, שגם בלי התורה היו מובנים
- את קדושת התורה מקבלים מ"משה" שבכל דור, ואז גם הלימוד הוא ביגיעה ונוגע לפנימיות הנפש • מדוע דווקא במחצית השקל תמה משה כיצד יוכל להיות כופר נפשו, ואילו לגבי הקרבנות לא הוקשה לו? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אין צורך בביאורים מיוחדים אודות שייכותם למתן-תורה, ורק בנוגע ל"משפטים" יש צורך בביאור מהי שייכותם למתן-תורה, ועל זה מבאר במדרש ש"מלך במשפט יעמיד ארץ".

ב. והביאור בזה:

דובר כמה פעמים⁸ שענינו של מתן-תורה הוא החיבור של הנברא עם הבורא, שכן, הנברא מצד עצמו הוא מוגבל, ואינו בערך כלל אל הבורא, ואילו במתן-תורה – כאשר "וירד הוי' על הר סיני"⁹ ואמר "אנכי הוי' אלקיך"¹⁰, "ואל משה אמר עלה אל ה'"¹¹ – נמשך אלקות למטה, ומשה עלה אל המקום של אלקות, ולהיותו רועה ישראל, פעל זאת גם בכל ישראל.

ומובן, שהחיבור של הנברא עם הבורא (מתן-תורה) הוא עניין שלמעלה מהשכל, שהרי על פי שכל אין מקום לכך שנברא ובורא יתחברו יחד.

(7) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח א"ר דאשתקד בתחלתה (תו"מ חכ"ה ע' 65 ואילך).

(8) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר תשח"י ס"ב (תו"מ חכ"ב ע' 79). וש"ג.

(9) שם יט, כ.

(10) שם כ, ב.

(11) פרשתנו כד, א.

א. על הפסוק¹ "ואלה המשפטים וגו'", איתא במדרש תנחומא²: "זהו שאמר הכתוב³ מלך במשפט יעמיד ארץ. . . מלכה של תורה במשפט שהוא עושה מעמיד את הארץ".

כלומר: כוונת המדרש לבאר מהו עניינם המיוחד של "משפטים" – כפי שמצינו עוד קודם מתן תורה, כמו שכתוב⁴ "שם שם לו חק ומשפט", וכן לאחר מתן תורה נאמר¹ "ואלה המשפטים אשר תשים" – ש"מלך במשפט יעמיד ארץ".

ולכאורה: מלבד משפטים ישנם עוד עניינים – הן קודם מתן תורה, שהרי בפסוק זה גופא נזכר גם "חק", והן לאחר מתן תורה, שהרי קודם "ואלה המשפטים וגו'" נאמרו כמה ציוויים: "אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם"⁵, "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו'"⁶ – ומהי ההדגשה על עניין ה"משפטים" דווקא?

ועל כן צריך לומר, שבנוגע לכל שאר העניינים

(1) ריש פרשתנו.

(2) פרשתנו ב.

(3) משלי כט, ד.

(4) בשלח טו, כה.

(5) יתרו כ, כ.

(6) שם, כא.

אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" – גם עבור אלו שלעת-עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם²⁰. ומהמעלות שבזה: א) 'לחיות עם הזמן' – להוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע.

ב) ועוד ועיקר – שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש ממחרת ומזרות עוד יותר את בניין בית-המקדש השלישי – לא רק "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית"²¹, אלא בניין הבית בפועל ממש.

* אם נמשכה סעודה שלישית [באכילת פת, כגון בשבע ברכות] עד הלילה, אותם שאכלו כזית הן ביום והן משחשיכה, יאמרו 'רצה' ואחר-כך 'יעלה ויבוא'²².

יום ראשון

ל' בשבט²³, א' דראש-חודש

[כמה ממנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות', בגיליונות תתקנ"ה, תתקס"ד].

ערבית מוצאי שבת קודש: "יעלה ויבוא" (אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה להכריז זאת, אבל טופחים על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור).

מרבין בשמחה²⁴

הכלל בכל ענייני טוב וקדושה הוא, ש"כל המקדים – הרי זה משובח" ו"כל המרבה – הרי זה משובח". ויותר מזה – בנוגע לענייני שמחה, ה"פורצת גדר", ועוד יותר – בחודש אדר, ועוד יותר – באופן שבכל יום מתווסף בשמחה על הימים שקדמו לו.

ובפשטות: שכל יהודי יוסיף בחודש אדר בכל

(20) ולפ"ז – גם באה"ק יש לעשות מאמצים כדי למצוא דרך להגיש בצורה קלה ומתאימה להמון עם.

(21) מדרש-תנחומא פ' צו אות יד [ובעניין פרשיות אלו במיוחד, ציינו למאור ושמש ר"פ פקודי].

(22) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז סי' קפח סי"ז.

(23) מתוך לוח 'דבר בעתו': הנפטר ביום ל' באדר'א' בשנה מעוברת – היארצייט שלו בשנה פשוטה (כמו השנה) היום, ל' בשבט – אדר"ח אדר. הנפטר היום – היארצייט שלו בשנה מעוברת ביום ל' בשבט, ולא ביום ל' באדר'א'.

(24) תקציר מההוראה בנדון בשיחת ש"פ תרומה תשנ"ב, 'התועודיות' ח"ב עמ' 297 (המקור באדיש – מוגה).

התועודות בבית-הכנסת¹¹.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"¹² – כולל גם שבת מברכים אדר, שבו מתחילה כבר ה'כניסה' לחודש אדר, ועד להמשכת הברכה בכל החודש¹³.

מנחה: אין אומרים צדקתך.

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון¹⁴ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחרי-זה פרשת תצווה¹⁵, שבפרשיות אלו¹⁶ נתבארו כל פרטי הציוויים דמעשה המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' – כדאי ונכון ביותר, שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"ת, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה¹⁷ (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים¹⁸ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"¹⁹.

ומה טוב – לתרגם (על-כל-פנים חלק מפירושים

שהיא שבת מברכים, אין אומרים אב הרחמים, כמובן.

(11) היום-יום, ל' ניסן.

(12) תענית כט, א.

(13) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 303 הערה 112. ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 309 סוף סעיף ז'. וראה להלן בפנים הלוח בראש-חודש בקשר לסוג השמחה.

(14) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252 וכן ההערות הבאות (שניתנו במראות). וראה הערה 86 שם.

(15) "וכן בהתחלת פרשת תשא – הציווי דעשיית כיוור וכונו, ומעשה הקטורת".

(16) "משא"כ בפרשיות ויקהל-פקודי – שחזור ונשנה בנוגע להעשייה בפועל".

(17) "נוסף על פירוש רש"י, פשוטו של מקרא – גם הלימוד על-דרך הדרש וכו'".

(18) "כמו 'תורה תמימה', 'תורה שלימה' וכיוצא בהם".

[ברור מכל השיחה שהכוונה רק לנושאים הללו (ורק באותם ימים שהם מופיעים בשיעורי חת"ת), ולא לשאר העניינים שבפרשיות אלו (ולא כפי שנדפס כמה פעמים ב'התקשרות').

וצ"ע אם נכללים בזה גם המאמרים שאינם דנים בעשיית המשכן אלא בפעולתו הקבועה (הקרבנות, קטורת וכו'), עיין בגמ' שבת ע"ב, ונקט אופה' ובפירש"י שם, דמשמע לכאורה שמה שקשור בפעולת המשכן, כמו אפיית לחם הפנים, אינו נכלל ב"ט מלאכות שבת הנלמדות מ'מלאכת המשכן'. מאידך, נאמר לגבי מלאכת הוצאה במשנה (צו, סע"א): "שכן היתה עבודת הלוויים", בהובלת הקרשים. ואולי גם זה נכלל בבנייה. דיון בנושא מופיע בפתיחת ס' אגלי טל, וע"ע].

(19) רש"י ר"פ משפטים.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת פרשת משפטים - פרשת שקלים¹

כ"ט בשבט, מברכים החודש וערב ר"ח אדר

השכם בבוקר² - אמירת תהילים בציבור³. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה⁴. רצוי לגלול את ספר התורה השני לפרשת שקלים קודם תפילת שחרית, כדי למנוע 'טירחא דציבורא'⁵.

פותחים את הארון, ומוציאים שני ספרי תורה. לאחר שמגיעים לבימה אפשר למסור את ספר התורה השני גם לקטן, להחזיקו⁶.

קריאת התורה: בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע - משפטים, לאחר-מכן מניחים את הספר השני על הבימה (והוא נשאר

1) מנהגי קריאת התורה (שהופיעו במשך השנים כשהם משולבים בתוך מנהגי שבת זו) - הופיעו לאחרונה בגיליון תשס"א.
2) בשיחת ש"פ קורח, מברכים-החודש תמוז ה'תשמ"א סי"א (שיחות-קדש תשמ"א ח"ג עמ' 760), מזכיר הרבי 'טענות' שיש לאנשים שונים אודות תקנות כ"ק אדמו"ר מהור"צ בקשר לשבת מברכים: "לשם מה עליו למעט משנתו, ולהתעורר שעה או שעה וחצי (=משך זמן אמירת התהילים שלו) מוקדם יותר [מבכל שבת]?"
3) הפסוקים הנדפסים לאומרים לפני ואחרי התהילים, אין מנהגו לאומרים, ובפרט לפני התהילים שלאחרי התפילה (ראה מענה הרבי בנדון ומשמעותו, 'התקשרות' גיליון תפד עמ' 17), לגבי ה'יהי רצון', הרבי לא נהג לאומרו אחר כל ספר (גם כשאמרו קדיש בינתיים), אך י"א (כ"ה גם ביומן תש"כ של הרה"ח ר' צבי הירש גאנזבורג ז"ל, שבס' 'דיוקנו של חסיד' תשס"ח, עמ' קמט) שאמרו זאת על כל הספרים בפעם אחת, בסוף התהילים (וראה מה שהציע הרבי לחולה, שיאמר "את כל התהילים... בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת 'יהי רצון' כ"א אחרי כל הספרים" - אג"ק ח"ה עמ' קפא), כמובן בשינויים המתחייבים.

4) ספר-המנהגים עמ' 30.
5) לוח דבר-בעתו.
6) משתפים בזה צעירים מתאימים באופן מכוון כדי לקרוב לתורה, ראה שערי אפרים שער יס"ו ובפתחי שערים שם.

7) ע"פ לוח כולל-חב"ד.
8) רמ"א סו"ס קמו. שערי-אפרים שער יס"ב. י"א בשם הרב מאיר ש' הארליג, שהרבי הקפיד להניח את הס"ת השני מימין הראשון דווקא (ודלא כמ"ש בס' פסקי תשובות ס"ק קמו ס"ק י, משו"ת משנה הלכות ח"ג ס"ל כב, להניחו משמאל הראשון כדי שיהא קרוב יותר לבעל קורא, שלא יהיה אח"כ כמעביר על המצוות).
9) לוח כולל-חב"ד, שבת חנוכה.
10) לוח כולל-חב"ד. אעפ"י שלגבי ד' פרשיות לא הזכיר אדמוה"ז בשולחנו ובסידורו שאין אומרים בהן 'אב הרחמים', ואדרבה - מפורש בלוח 'היום-יום' לש"פ זכור ופרה שאומרים 'אב הרחמים', וראה קצות-השולחן ס"ל פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג (הדעות בזה הובאו במשנ"ב סו"ס תרפ"ה), מ"מ בשבת זו (וכן בפרשת החודש)

11) ע"פ לוח כולל-חב"ד.
12) ג. תנחומא וארא טו.
13) יתרו יט, ב.
14) פרש"י עה"פ, וראה מכילתא שם.
15) פרש"י ר"פ חוקת.
16) ראה של"ה ר"פ יתרו (שטו, ב ואילך) - בשם הקדמונים. תניא רפ"כ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 892.
17) ראה מפרשים לאבות פ"א מ"ב.
18) ראה סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך.

19) הל' יסוה"ת פ"ב ה"ג.

השלימות שלך, כלומר, עניינים כאלו שהתורה קוראת אותם בשם מעלות ושלימות, ואף על פי כן, צריך לזכור ולבטל אותם, שזהו עניין של ביטול שלמעלה מטעם ודעת, ולכן הרי זה שייך לביטול של מתן-תורה. אבל עניין ה"משפטים", שהם מצוות המחויבות מצד השכל - לא נראית לכאורה שייכותם למתן-תורה.

התורה היא למעלה מהשכל, ולכן צריכה להינתן על-ידי משה דווקא, ועל-דרך זה בכל דור ודור, יש ללומדה מ'תלמיד חכם' שנקרא 'משה'

ועל זה מבאר במדרש ש"מלך במשפט יעמיד ארץ", היינו, שגם העניינים של "משפטים" הם חלק מהתורה, שעניינה הוא למעלה מהשכל, כנ"ל.

ג. וההוראה מכך:

כאשר לומדים בתורה עניין המובן גם בשכל, יכולים לחשוב, למאי נפקא מינה באיזה אופן לומדים עניין זה - הרי זה עניין שכלי, כך שיכולים ללמדו כפי שלומדים, להבדיל, שאר חכמות, וכיון שזמין זאת בשכלו, אזי יקיים את הדברים. ובכן, צריכים לדעת, שכאשר ניגשים לעניין בתור עניין שכלי, אזי חסר העיקר שבדבר - שזהו עניין של תורה, שעניינה ואופן נתינתה הם למעלה מהשכל, וכיון שכן, הרי גם "משפטים" צריכים לקיימם מאותו טעם שמקיימים "חוקים", והיינו, שהגישה גם ל"משפטים" צריכה להיות כמו הגישה ל"תורה" - חכמתו (ורצונו) של הקב"ה, שלמעלה משכל הנבראים, וכמו שכתב הרמב"ם¹⁹ שהוא וחכמתו אחד, ולכן, כשם שאי אפשר להשיג מהותו יתברך, כך אי אפשר להשיג חכמתו. וכאשר חסר עניין זה - הרי מלבד זאת שחסר העיקר, הנה סוף-כל-סוף תהיה אצלו נטייה גם מהשכל שבדבר, כך שיחסר גם החיצוניות והטפל

וכיון שמתן-תורה הוא עניין שלמעלה מהשכל, הרי מובן שבאופן כזה צריכה להיות גם ההכנה למתן-תורה, דאף שעניין מתן-תורה בא מלמעלה, כמאמר רז"ל¹² "ואני המתחיל", מכל מקום, מצינו שהיתה צריכה להיות גם ההכנה מלמטה שהיא מעין ודוגמת העניין של מתן-תורה, וכמו ההכנה של "ויחן שם ישראל"¹³, "ויחן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב

אחד"¹⁴, ועל ידי זה שכל בני ישראל היו באחדות, פעלו המשכת האחדות והפשיטות שמלמעלה - ועל פי זה מובן שקודם מתן-תורה היה צריך להיות עניין ה"חק" ("שם שם לו חק"), שהוא עניין שאין לו מקום בשכל, ש"השטן ואומות העולם מונין את ישראל כו"¹⁵, ועל ידי קיום ה"חק" שענינו הוא ביטול השכל - באו למתן-תורה. וכמו כן בנוגע לציויים שלאחרי מתן-תורה מובנת שייכותם למתן-תורה: לכל לראש - הציוי על שלילת עבודה זרה ("אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם"), שזהו היפך עניין "אנכי הוי' אלקיך", שזהו כללות כל התורה¹⁶; ולאחרי זה הציוי על עניין הקרבנות ("מזבח אדמה גו' וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו'"), שגם עניין זה הוא כללות כל העבודה¹⁷.

12) ג. תנחומא וארא טו.
13) יתרו יט, ב.
14) פרש"י עה"פ, וראה מכילתא שם.
15) פרש"י ר"פ חוקת.
16) ראה של"ה ר"פ יתרו (שטו, ב ואילך) - בשם הקדמונים. תניא רפ"כ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 892.
17) ראה מפרשים לאבות פ"א מ"ב.
18) ראה סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך.

פרשת משפטים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ...מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות 'משפטים' – אלה שהשכל האנושי מחייבן – עלינו לקיים אך ורק מפני שניתנו לנו מהקב"ה בסיני, ולא בגלל ההיגיון והשכל שבהן. זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". והיינו, שצריכים לבסס את הצדק והיחוס (דינין) "אצל המקדש" – על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 899)

כי תקנה עבד עברי (כא,ב)

למה פתחה התורה את פרשת משפטים בדיני עבד עברי – איש ישראל שמכרוהו בית-דין בגנבתו – והלוא הוא דבר בלתי רגיל? אלא מבואר בתורת החסידות ש'משפטים' הוא מלשון הליכה, וכפירוש התרגום על הפסוק (בראשית מ) "כמושפט הראשון" – "כהלכתא קדמיתא". ההליכה הראשונה של יהודי צריכה להיות – ההכרה שהוא "עבד עברי", עבדו של מלך-מלכי-המלכים הקדוש-ברוך-הוא.

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

* * *

עבד כנעני – מסמל אדם בעל נטייה לתאוות העולם, אלא שהוא כופה את עצמו בקבלת-עול ואינו נכנע להן. מצד אחד הוא **עבד (לה')**, אך מצד שני הוא נקרא **עבד כנעני**, כי נפשו הבהמית היא בתוקפה. **עבד עברי** – מסמל אדם שהגיע למצב שהמידות של נפשו האלוקית (אהבת ה' ויראתו) משפיעות על נפשו הבהמית ומעוררות בה רצון ותשוקה לאלוקות (ובכל-זאת עדיין הוא נקרא "עבד", מכיוון שנפשו הבהמית טרם נהפכה לגמרי והוא עדיין זקוק ל"עבודת עבד" כדי להשפיע עליה). לכן פתחה התורה בדיני עבד עברי, כי הכוונה והמטרה של מתן-תורה היא להאיר את עולם הזה התחתון באור התורה. דבר זה בא לידי ביטוי בצורה בולטת בדין עבד עברי, המסמל את השפעת הנפש האלוקית על הנפש הבהמית.

(לקוטי שיחות כרך טז, עמ' 256-257)

אל האמורי (כג,כג)

רבנו הזקן אמר פעם: "אמורי" הוא מלשון אמירה ("דער זאגער"). יצר הרע בא אל האדם ואומר לו: הבט שם וכו' ובזה הוא מטמא את הנשמה רחמנא-ליצילן.

(רשימת דברים, מדור אדמו"ר הזקן, אות ל"ז עמ' נט)

קאמרת, וכן אמרו רז"ל²⁵ "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו"; ואופן הלימוד צריך להיות "לפנימיותם" דווקא – לא רק כפי שלומדים שכל סתם, מן השפה ולחוץ, אלא צריך ליגע בפנימיות הנפש.

ה. וזהו גם תוכן תורת הבעל שם טוב²⁶ בפירוש מאמר המשנה²⁷ "הלומד מחבירו פרק אחד או

– כמובן גם על פי שכל, שכאשר ישנה הטיה קלה, "איין קער", אזי יכולים לבוא למעמד ומצב שהוא על-דרך "כי תשטה אשתו"²⁰, כמבואר בהמשך באתי לגני²¹.

ד. וזהו גם הדיוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" – א) שגם המשפטים צריכים להינתן על ידי משה דווקא, ב) ו"לפניהם" – כפירוש בתורת

מטבע כשלעצמה איננה יכולה להגיע עד עצם הנפש, להיות

כפרה עבורה, אלא כאשר משתמשים באש, שנותנים את

המטבע מתוך להט ואש שבאים מעצם הנשמה

הלכה אחת או אות אחת כו' שמצינו בדוד המלך ע"ה שלא למד מאחיתופל אלא ב' דברים בלבד כו' קל-וחומר הלומד מחבירו פרק אחד על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד" – ד"קשה מאי קאמר ב' דברים בלבד" (ואילו גבי "הלומד מחבירו פרק אחד כו'" לא אמר "בלבד"), "עוד קשה, הוא-ליה-למימר דיו לבא מן הדין להיות כנדון" (ואיך ילפינן מלימוד "ב' דברים" שכן הוא גם בלימוד "אות אחת"). "ופירש, דכשאדם לומד מרב הגון, התורה היא פרה ורבה אצלו כנודע, וכשלומד מרשע אזי אינו פרה ורבה אלא נשאר כפשוטו כמו שלמד ממנו. ולזה אמר, מה דוד שלמד מאחיתופל ב' דברים בלבד, שהיה רשע, ולא היה פרה ורבה, רק נשאר ב' דברים לבד, כמו שלמד ממנו, ואפילו הכי קראו רבי, הלומד מחבירו, דהיינו שניהם צדיקים, דאז התורה פרה ורבה, על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד".

כלומר: כאשר לומדים תורה ממי שחסר אצלו בקדושת התורה, אלא הלימוד הוא רק כפי שלומדים שכל סתם – אזי מקבלים רק את העניין שלומדים, ולא יותר. ובאופן כזה היה הלימוד מאחיתופל, כי, תורתם של דואג ואחיתופל היתה

החסידות²² – לפנימיותם: לכאורה, כיון ש"משפטים" הם עניינים שכליים שגם על פי שכל מובן שצריכים לקיימם, אם כן מה נוגע לשמעם ממש דווקא? – ישנו כלל "קבל את האמת ממי שאומרה"²³, ואם כן, יכול לשמוע זאת אפילו מאינו-יהודי, ומכל שכן מיהודי שאינו שומר תורה ומצות, ולמה צריכים לשמוע זאת ממש דווקא?

וגם: מה נוגע שה"משפטים" יהיו בפנימיותם – מדוע לא מספיק הלימוד מן השפה ולחוץ, היינו, כמו כל עניין של שכל, דכיון שמבין זאת בשכלו, והוא אדם שכלי, הרי מסתמא יעשה כפי חיוב השכל, ולמה צריך להיות הלימוד באופן של "תשים לפניהם", "לפנימיותם"?

והביאור בזה – על פי האמור שכללות התורה (גם "משפטים") היא בעיקרה למעלה מהשכל, ולכן, צריכה להינתן על ידי משה דווקא, ועל דרך זה בכל דור ודור, שצריכים ללמוד מ"תלמיד חכם" שנקרא "משה", כמאמר רז"ל²⁴ "משה שפיר

20 נשא ה, יב.

21 סה"מ תש"י ע' 114.

22 תו"א פרשתנו עה, ג.

23 ראה רמב"ם בהקדמה לשמונה פרקים שלו. הקדמת הרמ"א למחיר יין שלו. ועוד.

24 שבת קא, ב. ו"ש"ג.

25 מו"ק יז, א. וש"נ.

26 כש"ט סכ"ב.

27 אבות פ"ו מ"ג.

רק מן השפה ולחוץ²⁸, היינו, רק מצד השכל, ולכן למד דוד ממנו "שני דברים בלבד"; אבל כאשר "לומד מחבירו", דהיינו חבירו בתורה ומצות²⁹ – אזי גם כאשר לומדים ממנו "אות אחת", הרי זה עניין של תורה, שהיא בלי גבול, ונמצא, שבפנימיות הרי זה לא רק אות אחת, אלא כל התורה כולה –

על־דרך אות א' דתיבת "אנכי" שבהתחלת עשרת הדברות שכוללים את כל תרי"ג (תר"ג¹⁶) המצוות (כדאיתא באזהרות הרס"ג³⁰), שכיון שכוללת את התיבה כולה, נמצא שכוללת את כל התורה כולה.

1. וההוראה מזה:

יש ללמוד תורה ממי שלימודו הוא באופן שנגרשת בזה קדושת התורה, והלימוד צריך להיות באופן של "לפניהם", "לפנימיותם", וכל זה – לא רק בנוגע ללימוד עניינים שלמעלה מהשתלשלות, אלא גם בנוגע לעניינים שכליים שבתורה, כמו "משפטים".

ודוקא לימוד באופן כזה מגיע "לפנימיותם" – לעצם הנשמה, הקשורה עם עצמותו יתברך, כמרומז באות א', שהיו"ד (יהודי) שלמטה קשור עם היו"ד שלמעלה (עצמותו יתברך) על ידי הקו המחברם³¹.

* * *

2. על³² הפסוק³³ "זה יתנו וגו' מחצית השקל", איתא בירושלמי ובמדרש³⁴: "כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו וכו' כזה יתנו". ומבואר בתוספות³⁵

(28 ראה סנהדרין קו, ב.

(29 ראה ב"מ נט, א. ו"ג.

(30 הובא בפרש"י פרשתנו כז, יב.

(31 ראה תו"מ ח"ג ע' 266. וש"ג.

(32 מכאן עד סו"ט – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 923 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(33 תשא ל, יג.

(34 שקלים פ"א ה"ד. במדבר פ"ב, ג. ועוד. הובא בפרש"י עה"פ.

(35 ד"ה זאת החי' – חולין מב, א.

שהקב"ה הראה למשה מטבע של אש, לא בגלל שנתקשה משה לידע מהו מחצית השקל, "אלא שתמה על הדבר מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו", וכדברי המדרש שם: מי יוכל ליתן כופר נפשו, "עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו"³⁶ ועדיין אינו מגיע וכו'. ובתור מענה לזה הראהו הקב"ה "מטבע של אש".

הגם שעניין הקרבנות – שגם הם כפרה על חטאים³⁷ – נאמר עוד לפני ציווי מחצית השקל, שהרי מיד לאחרית מתן תורה נאמר כבר "וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך"³⁸, מכל מקום, לא תמה משה על כך שקרבנות יכולים לכפר; רק בציווי על מחצית השקל תמה משה מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו.

והביאור כזה:

מחצית השקל היתה כפרה³⁸ על חטא העגל³⁹, שהיה חטא של עבודה זרה. ועל זה תמה משה: כיצד יכול מחצית השקל לכפר על חטא שכזה? מצוות הם בדוגמת אברים⁴⁰. כשם שבאברי האדם יש חילוקים: יש אברים פרטיים, שלכל אחד מהם יש חיותו הפרטי מהנפש (והם עצמם מתחלקים לשני סוגים: אברים שהנשמה תלויה בהם, ואברים שאין הנשמה תלויה בהם), ויש אברים כלליים, כמו מוח ולב, ובהם היא עיקר השראת הנפש⁴¹, החיות לכל הגוף – כמו כן ישנם חילוקים אלו גם במצוות: מצוות פרטיות ומצוות כלליות. "אנכי" ו"לא יהיה לך" הם כללות כל התורה¹⁶, שהם נוגעים לעצם הנשמה, ובהם תלויה ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה.

ולכן, כשהקב"ה ציוה על נתינת מחצית השקל בתור כפרה על חטא עבודה זרה, שזהו "כופר נפשו", כפרה עבור הנפש עצמה שבה פגע חטא

(36 איוב ב, ד.

(37 ובפרט ע"פ מ"ש הרמב"ן (ויקרא א, ט) בענין הקרבנות, "שיחשוב אדם... כי... ראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה... נפש תחת נפש וכו'" (מהנחה בלתי מוגה).

(38 וכדאיתא בירושלמי (שם ה"ג) בפירוש "כל העובר על הפקודים" (תשא שם) – "כל דעבר על פיקודי" (מהנחה בלתי מוגה).

(39 ירושלמי שם. תנחומא תשא י"ד.

(40 ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא פכ"ג.

(41 תניא רפ"ט. וראה ת"ז תכ"א (נג, א). שם תכ"ז (עב, רע"ב).

ההוראה בחינוך הבנות נענו (שם):

קדימה שימשיכו (כאו"א שיחיו מהם) במשרתם דעד עתה – הרי זה תועלת הרבים, והקושיים [=הקשיים] וכו' דשל יחיד וזמנים [=זמניים].

כוח לתועלת הרבים

במכתב מיוחד מראש חודש אדר תשמ"ה (חב"ד במרוקו עמ' 299) לרגל חגיגה שנתית במרוקו ניתן לראות איך הרבי מסכם את פעולת מוסדות חב"ד במרוקו:

תפקיד מוסדות החינוך על טהרת הקודש "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", חינוך חדור יראת ה' ואהבת ה' ומיוסד על כלל גדול שבתורה ואהבת לרעך כמוך, והרי זהו גם כן יסוד כל קהילה קדישא, ועל אחת כמה וכמה קהילות הקדושות דמדינת מרוקו, אשר משך מאות בשנים התנוססו לכבוד ולתפארת, ובדורנו זכו לעשות רבות ונצורות להחזיר עטרה ליושנה על ידי שיתוף פעולה עם מוסדות אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במחנה ה' [=הטהור] בנדיבות והתמסרות למופת של ראשי הקהילות ועסקני הצבור וכל חובבי תורה ומצוה העושים ומעשים בממונם ובגופם ובנפשם. תהא משכורתם שלימה מאת השם יתברך ויתעלה בכל מיילי דמיטב

בגשמיות וברוחניות גם יחד..

עסקן חינוך בלתי נלאה

"רצה ה' את עבודתו בחינוך על־טהרת הקודש", כך כתב הרבי להרב החסיד רבי יהושע שניאור זלמן ע"ה סרברנסקי (תרס"ה – ג' תמוז תנש"א), האיש שפתח בשנת תשכ"ו את הישיבה הגדולה הראשונה ביבשת אוסטרליה.

בתחילת שנת תשל"ח התקיים דינר מפואר לכבודו של הרב סרברנסקי במלאת חצי יובל לעבודתו הציבורית העניפה והרבי שיגר אז מכתב מיוחד (צילומו בספר 'איי המלך' עמודים סר"ז): "שמחתי לקבל הידיעה אודות החגיגה המתוכננת של מוסדות ליובאוויטש באוסטרליה, המוקדשת לכבודו של העסקן החשוב והבלתי־נלאה לחינוך על טהרת הקודש, הרה"ח הו"ח א"א גו"מ בעל מדות רב פעלים התמים ר' יהושע שניאור זלמן שליט"א סערעביאנסקי". ובהמשך עמד על כך שהחגיגה הזאת בטח תהווה פתיחה טובה להמשך ההתפתחות וביסוסה של הישיבה ושל חינוך־תורני באוסטרליה בכלל.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והזכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל היבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חישי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

עברה תקופת ההתחלה...

הרה"ג הרה"ח ר' חיים בנימיני שליט"א, שעמד בראש ישיבת 'מחנה ישראל' בפטרופוליס שבברזיל, דיווח לרבי בכ"ה מנחם-אב תשל"ז על פתיחת הלימודים במוסדותיו. הוא פירט קשיים וסיים את מכתבו:

"בכל זאת אנו בטוחים שהכל הוא בכיוון הטוב ומבקשים רק נתינת-כוח מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצליח בעבודתנו שלא תשכה ח"ו תורה מישראל... ולברכנו ברכת קודש שנצליח ומלכתחילה אריבער ומן המיצר למרחב ולאור גדול. המצפים לישועת ה'..."

תגובת הרבי בג' אלול תשל"ז:

"אזכיר-על-הציון לכל-הנזכר-לעיל ולבשורות טובות בזה – שהרי מכבר עברה תקופת ההתחלה (שרק התחלות קשות) ולכתיבה-וחתימה-טובה לכל-אחד-ואחד מהם שיי". (שם עמ' 367-368)

בכ"ג טבת תשל"ח קיבל הרב בנימיני מענה מיוחד (שם עמ' 370):

"צריך להשתדל וככל הדרוש להמשיך ולפלא גדול ביותר – שאלתו על דבר זה, אזכיר על הציון".

תלמיד ישיבת חב"ד בברזיל הכין, בשם התלמידים, את מפת ברזיל ובה צוינו כל המקומות שתלמידי הישיבה עומדים עמם בקשר בפעולות מבצעים וכדומה.

כשנכנס הרב חיים בנימיני ל'יחידות' ערב חתונת בתו באור ליום כ"ז סיון תשל"ו הוא הכניס את המפה לרבי שנהנה מאוד ובמשך ה'יחידות' הביט בה מספר פעמים.

תגובת הרבי ל'מפה' הייתה: "יישר-כוח (מאוד בשמחה) על המפה, שממנו יראו וכן יעשו בכל דרום אמריקה והואיל לחייך ואמר גם יש עוד בצפון אמריקה וגם בארץ-הקודש, אמנם חשוב שגם לגבי דינדנו נראה שנעשה יותר השתדלות יש אפשרות עוד כפליים וכו'..." (ישיבה של מעלה עמ' 338-339).

התשובה אצל המחנך

בי"ג אייר תשכ"ט כתב מזכירו של הרבי הרב ניסן מינדל להרה"ג ר' חיים בנימיני (ישיבה של

מעלה עמ' 221):
"שלום וברכה!

"בהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מצו"ב [מצורף בזה] המענה לתלמידים שיחיו. "ומהכוונות עיקריות שהמתבים שלוחים על ידו כדי שיוכל להוסיף הסברה לכל אחד אם ימצא לנכון.

"בכבוד ובברכה, ניסן מינדל, מזכיר".

בט"ו בשבט תשמ"א (ישיבה של מעלה עמ' 414-415) כתב הרב בנימיני לרבי "אצלנו עדיין משתדלים – וזה לא קל בזמן הזה – לחנך לסדר, לדייק". והרבי הגיב:

"פשוט שכך ימשיך – כי פשוט שחינוך לבלתי סדר, ווילדקייט [=פראות] וכיו"ב [=וכיוצא-בזה] ה"ז [=הרי זה] ווילדקייט ז.א. [=זאת אומרת] גם היפך מה שהנני מבקש, מפציר ודורש (מיוסד ע"פ דרישות כ"ק מו"ח אדמו"ר)".

לשאלתו "אבל מה עלי לעשות" הגיב הרבי:

"באופן דלשולל פי' [=פירוש] (מסולף אבל אפשרי) שעומד לצד אחד יותר".

ובהמשך המענה הוסיף הרבי וכתב:

"ואמר כ"ק מו"ח אדמו"ר דוגמא לזה, כי ה'לעומ[ת] ז[ה] ו[ה]ס[ת] א[רא]א[חרא] – כמו נר שקודם שנדעך ונכבה לגמרי, בהתקרב ממש היעוד-הבטחה "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" קופץ להב הנר קפיצה אחת יותר וק"ל..."

כוח לתועלת הרבים

הרה"ג ר' יצחק יעקב רוזנשיין (תורת אמת עמ' 410-411) כתב לרבי מכתב בו פירט את ספקותיו והצביע על כמה סיבות בעטיין שוקל הוא לעזוב את עבודתו כמגיד-שיעור בישיבת תורת-אמת.

הרבי מצדו קבע, כי הגורם לספקותיו אלה הינו: היצר הרע שמבלבלו מלעבוד ה' (בחיונוך על טהרת הקודש בשמחה).

מאידך, על האפשרות שהעלה בסיום מכתבו להמשיך את עבודתו בישיבה השיב הרבי:

כמובן ומתוך התבוננות בפרשתנו: ואמרת בלבבך כוחי גו' וזכרת כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. פעם אחרת התלבטו הוא ורעייתו, הוא אודות עבודתו בישיבה והיא אודות עבודתה במלאכת

העגל – תמה משה כיצד יכול מחצית השקל להגיע ולהיות כפרה עבור הנפש עצמה.

ח. על פי זה יובן פירוש האור החיים הקדוש על הפסוק⁴² "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", שפסוק זה קאי אודות הסתלקות של צדיקים ראשי בני ישראל: "כי תשא את ראש בני ישראל" – שכאשר מסתלק צדיק קודם זמנו, הרי זה "לפקודיהם" (מלשון חסרון, כמו שכתוב⁴³ "ולא נפקד ממנו איש") – מצד החיסרון, החטא של בני ישראל.

כל הפירושים שבפסוק אחד שייכים זה לזה⁴⁴. מהי השייכות של פירוש האור החיים לפירוש הפשוט שבפסוק זה?

אך העניין הוא, שלפי הפירוש הפשוט מדבר הפסוק אודות חטא עבודה זרה, חטא ופגם כללי, ולכן יש לזה שייכות לפירוש האור-החיים, כי חטא כללי נוגע בכללות הנשמה ובנשמה הכללית, כפי שאכן היה בחטא העגל, שפעל ירידה במשה רבינו, ראש ישראל (אף שהוא בעצמו לא היתה לו שייכות כלל עם החטא, להיותו בעת מעשה למעלה), כמאמר רז"ל⁴⁵ "לך רד מגדולתך"⁴⁶.

וכיון שחטא העגל גרם עניין המיתה – כידוע שעל ידי נתינת הלוחות נעשה "חירות ממלאך המות"⁴⁷, ואילו חטא העגל חזר ועורר את חטא עץ הדעת שגרם מיתה בעולם – הרי זה משתקף

(42) ר"פ תשא.

(43) מטות לא, מט.

(44) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ועוד.

(45) ברכות לב, א. הובא בפרש"י תשא לב, ז.

(46) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר תשח"י בתחלתה (תו"מ ח"ב ע' 78).

(47) תקו"ז תנ"ו (צא, א).

באותו אופן גם בנשמה כללית, שזהו עניין הסתלקות הצדיקים.

ט. אך עדיין צריך להבין⁴⁸: כיון שאצל משה רבינו לא היה קשה מהו מחצית השקל, אלא שהיה תמה כיצד יכול מחצית השקל להיות "כופר נפשו" – כיצד נתיישרה תמיהתו כשהראהו הקב"ה "מטבע של אש"?

ויובן על פי משל (שיש אומרים שמקורו מהבעל שם טוב)⁴⁹ מאדם שלמד מלאכת צירוף זהב וכסף, והמלמד הראה לו כיצד לעשות את כל פרטי המלאכה, אבל, פרט זה, שתחת הזהב והכסף צריכים להבעיר אש, לא אמר לו, מרוב הפשיטות שבדבר. וכאשר התלמיד מילא אחר כך את כל פרטי העבודה, אבל החסיר פרט אחד, שלא הבעיר את האש – הרי מובן שלא היה פועל יוצא מעבודתו, והזהב והכסף נשאר גולם כמקודם.

וזה היה מענה הקב"ה למשה רבינו כשהראה לו "מטבע של אש":

נתינת מטבע כשלעצמה, אינה יכולה להגיע עד עצם הנפש להיות כפרה עבורה;

אבל כאשר לצורך זה משתמשים באש, שנותנים את המטבע מתוך להט ואש שבאים מעצם הנשמה, "נר הוי' נשמת אדם"⁵⁰ – אזי יכול "מחצית השקל" להיות "כופר נפשו".

(מהתוועדות ש"פ משפטים – שקלים, ה'תש"כ. תורת מנחם

כרך כז עמ' 382-388 – בלתי מוגה)

(48) ראה עד"ז גם בלקו"ש ח"א ע' 178 ואילך. תו"מ ח"ט ע' 120 ואילך.

(49) ראה ספר בעש"ט עה"ת ר"פ תשא, ובהנסמן שם.

(50) משלי כ, כז.

רצון ה' שהגאולה תבוא תיכף ומיד

ממתין ומצפה לתפילתם של צדיקים שיציעו "עד מתי!"

בנוגע לעבד עברי או אמה עבריה – פוסק הרמב"ם: כל הקונה עבד עברי או אמה עבריה חייב האדון להשוותן לו במאכל ובמשקה בכסות ומדור וכו', מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. וביאור העניין בעבודת ה':

כתיב "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות". ולכן, מכיוון שכל יהודי הוא בחינת "עבד עברי" (ויתירה מזו: "אמה העבריה", שהרי "ועמך כולם צדיקים") – הרי ישנו פסק־דין ברור בתורה ש"חייב האדון להשוותן לו במאכל ובמשקה כו'", כלומר, שהקב"ה צריך לתת לכל אחד ואחד מישראל כל העניינים הכי טובים, לא רק דברים המוכרחים, כמו "חיטה ושעורה", ועל־אחת־כמה־זכמה אוויר לנשימה, שזהו דבר הכי מוכרח בכל רגע ורגע ממש, אלא גם ענייני תענוג – "להחיות בהם נפש כל חי"...

ועל־דרך זה בנוגע ללימוד התורה – שיש לתת לכל אחד ואחד מישראל (לא רק "חיטה ושעורה" שבתורה, כי אם) גם בחינת יין ("גפן") ושמן ("זית שמן") שבתורה, היינו רזין תורה – בחינת יין שבתורה, עד לרזין דרזין שבתורה – בחינת שמן שבתורה בדוגמת השמן שצף על גבי כל המשקין, כולל – יין. ולא עוד, אלא ש"כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" – כפי שאמרו חז"ל – "צדיק (ועמך כולם צדיקים) גוזר והקב"ה מקיים!"

ומכיוון שכן, בוודאי צריך הקב"ה לקיים את תפילתם ובקשתם ודרישתם של בני־ישראל שאינם יכולים לסבול יותר את מצב הגלות, עד שצועקים "עד מתי"... ולכן גוזרים הם: אלוקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א"ל"... ואז – הקב"ה מקיים!...

וכאמור, שאין זה באופן שצריכים לפעול שינוי ח"ו ברצונו של הקב"ה, שהרי בוודאי רוצה הקב"ה שתבוא הגאולה תיכף ומיד, אלא שממתין ומצפה לתפילתם של צדיקים שיציעו "עד מתי", "אלוקים אל דמי לך גו'", ועל־ידי זה מגלים את רצונו של הקב"ה שיומשך ויבוא בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים. בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, "ארץ אשר עיני ה' אלוֹקֵיךְ בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", "ארץ טובה ורחבה", "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש" – כל שבעת המינים שנסתבחה בהן ארץ־ישראל, במהרה בימינו ממש, מתוך שמחה וטוב לבב.

(מהתועדות שבתקודש פרשת יתרו ה'תשמ"ה. התועדות ה'תשמ"ה, כרך ב, עמ' 1213 – בלתי מוגה)

חינוך חסידי על טהרת־הקודש

מאוסטרליה עד מרוקו, מברזיל ועד רחבי ארץ־הקודש, הקים הרבי רשת מוסדות חינוך • בחינוך ראה הרבי חשיבות עליונה במעלה, ותבע מן המחנכים לעשות את מלאכתם בשמחה ובביטחון • התחמקות מן התפקיד מקורה בעצת יצ־הרע

מכתבים כו' וד"ל) אזכיר על הציון".

הרבה ביטחון ושמחה

כך כתב הרבי בכ' סיון תשי"ג למחנך הרה"ג הרה"ח ר' אהרן מרדכי זילברשטרום ('איש החינוך' עמ' 206):

"בברכת הצלחה בעבודתם בקדש, ואשר הוא זוגתו שיחיו יראו במוחש ובעיני בשר, איך שהצליחם השי"ת [השם יתברך] והעמידם בקרן אורה ובהעבודה בהרשת, ולקרב עי"ז [=על ידי זה] את לבם של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים, אשר יש מקום לתקוה חזקה שחלק גדול מהם – מתלמידי הרשת – ורובם ככולם יהיו לפנסי אור, מפיצי אור תורה ומאור שבתורה בסביבתם".

בי"ב תשרי תשל"ב נכנס הרב אהרן מרדכי זילברשטרום ליחידות' אותה תיאר ('איש החינוך' עמ' 334):

"כשנכנסתי חייך הרב'ה ואמר כמה מילים של אדיבות... ומיד החל לקרוא בעיון בכל הנ"ל בזוכות־מגדלת. אחר כך ענה לי ודוקא לפי הסדר, בעניני הפרטי באריכות (רבה לפי ערך) – תפקיד ושליחות בעולם הזה, וכנראה זהו "לחנך בני ובנות ישראל" על סמך ההצלחה הניכרת (פעם אחת אמר: חשובה) און מ'דארף זיין (או: געבען) א סאך שמחה ובטחון [וג'נדרשת (או שהדבר צריך להעניק) הרבה שמחה ובטחון]..."

"אם בכל עניני קדושה יקר כל רגע... על אחת כמה וכמה בשטח החינוך דבני ובנות ישראל הצעירים, אשר כל רגע העובר מבלי כל פעולות לטוב באופן הכי גדול, מקבלים הם השפעה מהצד שכנגד ומהרוחות המנשבות ברחוב".

כך התבטא הרבי באגרתו מי"ז תשרי תשט"ז ('אגרות־קודש' כרך יב עמ' כא). ועוד התבטאות מיוחדת באגרת מכ"ח שבט תשט"ו ('אגרות־קודש' כרך י"ד עמ' שנה):

האמור במשנה אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, אין הכוונה דוקא בעניינים המבהילים את הרעיון וכו', וכדוגמת כהן גדול בשמונה בגדי זהב וכו', אלא אמיתית הכוונה היא לכל אחד ואחד מאתנו בחיי היום יומים ודוקא בעניינים הנקראים בלשון העולם אפורים שהאדם דש בעקביו, ובהנוגע לחבר המורים ות... הוא פשוט כפשוטו פרטים הפעוטים בסדרי יום יום אשר מפרטים אלו אם מסודרים כדבעי יתכונן דור ישרים יבורך דור הגאולה שילכו עמם לקבל פני משיח צדקנו ובאמירה ראו גדולים שגדלת'...

התבטאות נוספת של הרבי (ספר 'תורת אמת' עמ' 379):

בכללות מפורסמת דעתי – ופרצת, ובפרט בעניני חינוך, ובמיוחד בארצנו הקדושה.. ובמוסד דרבותינו נשיאינו, ובפרטיות תלוי בהחלטה תקיפה – לעשות בזה, במרץ, ובעיקר בגופם (לא רק לחפש מה להפיל עליו העבודה כו', ולהסתפק בכתיבת